

קול קורא לכנס

חולי בריאות ומרפא בקרב קהילות יהודי ארצות האסלאם

5-4 בנובמבר, 2026 | כ"ד – כ"ה בחשוון, תשפ"ז

מכון בן-צבי לחקר קהילות ישראל במזרח

ירושלים

נושא הכנס השנתי של מכון בן-צבי לחקר קהילות ישראל במזרח הוא 'חולי בריאות ומרפא בקרב קהילות יהודי ארצות האסלאם'.

הכנס מבקש לבחון סוגיות אלה תוך כדי התמקדות בקהילות יהודיות מאפגניסטן במזרח ועד מרוקו במערב, כולל ארץ ישראל, איראן, ספרד המוסלמית, האימפריה העות'מאנית ומדינות הירושה שלה, וכן בקרב קהילות מהגרים יהודים יוצאי ארצות האסלאם מחוץ לישראל, החל מסוף המאה השביעית ועד ימינו.

הכנס מבקש לדון בגוף החולה, במטפלים, במטפלות ובמטופלים, במוסדות ובקהילות, במסורות רפואיות כתובות ועממיות, בפרקטיקות של ריפוי, בתרופות ובחפצים, במעברי ידע בין קהילות יהודיות לקהילות מקומיות מוסלמיות ונוצריות וביחסי הגומלין שבין יהודים וסביבותיהם. אנו מזמינים חוקרים וחוקרות להגיש הרצאות ופאנלים בנושאים הבאים (ובנושאים רלוונטיים אחרים):

- רפואה עממית ורפואה מוסדית: נשים ואנשים העוסקים ברפואה, ברוקחות, במיילדות, בריפוי מסורתי/עממי ודתי
- אתרי ריפוי והחלמה: הבית, הקליניקה, הדוכן בשוק, בית המרחץ ובית החולים, ועוד
- מחלות גוף ונפש, נכות, מחלות כרוניות ובריאות במעגל החיים (פוריות, לידה, זקנה)
- מעברים של ידע ופרקטיקות רפואיות בין קהילות יהודיות ובין סביבותיהן, ובין מרחבים גאוגרפיים
- בריאות ומפגשים בין דתיים
- רפואה יהודית-ערבית, מקורות מהגניזה הקהירית ומחוץ לה
- קדושים, קברים, קמעות, סגולות, תפילה, פולחן וריפוי
- הלכה, אתיקה רפואית וצדקה

- תרבות חומרית וטכנולוגיה רפואית – פרקטיקות, טקסים וטקסטים. תרופות, קמעות, עשבי מרפא, כלים וכלים רפואיים. תרופות וחומרי מרפא, שימוש ומסחר
- מגפות, אקלים וסביבה והקשר שלהם לרפואה ולחולי
- הגירה, מעברות, קליטה ורפואה בישראל
- הגוף כאתר של זהות: סוגיות מגדריות, אתניות ומעמדיות

אנו מתכבדים להזמין את ציבור החוקרות והחוקרים להגיש הצעות לכנס. הצעות להרצאות (בעברית או באנגלית) יש לשלוח באמצעות [קישור זה](#), עד לתאריך 21.6.2026. אפשר להציע הצעות להרצאות יחידות, או למושב תמטי שיכלול שלוש או ארבע הרצאות.

בברכה,

הוועדה המארגנת

פרופ' ראובן עמיתי, ראש מכון בן-צבי

ד"ר נטע שרם, סגנית ראש מכון בן-צבי

ד"ר ימית רחמן-שרירא, רכזת פרויקטים

ועדת ההיגוי

פרופ' נעמה כהן-הנגבי, אוניברסיטת תל אביב

פרופ' זהר עמר, אוניברסיטת בר-אילן

ד"ר לי ציפמן, חוקרת עצמאית

פרופ' מירי שפר-מוסנזון, אוניברסיטת תל אביב

